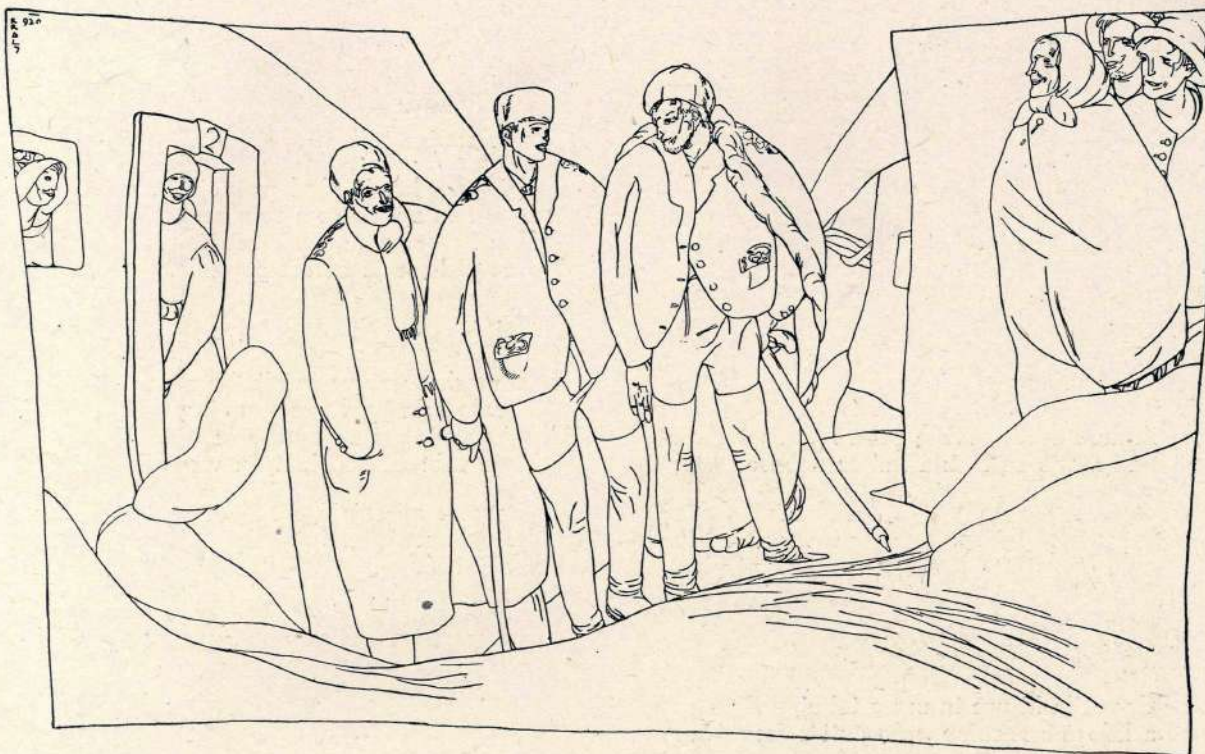

Na Korinju je bilo vse v oknih ...

Roža skrivnostna.

Odlomki. — France Bevk.

Kot govoreča uganka si mi ti ...
A te besede so le senca tvojih besedi,
ki sem ti bral jih z usten kakor češnje,
in vse so nerazrešne kakor ti ...

1.

Šla sva skoz mesto, samá ... Da bi znala,
kam naj položiva svojo ljubezen!
Grozna je noč, od bolesti sem pala
na zemljo, na dež in jokala, jokala ...

Kot iskrico vjela sem upanje grenko ...
Sijala je luč skoz zaveso pretenko
na naju, in žarki čez lica razliti
so vpili se v kri in pričeli krožiti ...

V sobi kot v vencu družina je bila,
le rahlo sluteča, da luč sva jim pila.
Vstal je nekdo in prišel do zavesa ...
Kot ptički sva bila, ki groza ju trese.

Šel je dež kot da pesti na dušo bijó.
Vtonila je senca v zavesi, luč ž njo,
le enkrat je še kot perut splahutala,
kot ogenj v pepelu nama v dušah ostala.

2.

Pod drevjem se sklanjajo sence,
ki riše jih mesec na pot,
čudé nama sijajo zvezde,
nad goro spi božja perot.

Midva sva se tajno zaprla
v najtišji kotiček srca
in sijeva sebi; za naju
ne zemlje ni, niti nebá ...

3.

S teboj sem skoprnela v en sam zvok,
vtopila se v ljubezni žive živ napoj.
In čuj: Ne izpustim te več iz rok,
zdaj čula bom kot angelj nad teboj.

Kot pesem sem, ki išče melodije,
ko najde jo, ji pohiti v objem
in tisočerna eno se razlije
v ljubezen, mrak in sanje — bdi nad vsem...

Čarobnost vseh noči sem preživela,
v plamenu enem šla sva v paradiž;
le po ločitvi nisem koprnela,
še v sanjah te lovim, ko mirno spiš.

Prižigam luč in gledam tvoj obraz
in zdi se mi, da sem te ukradla,
vrniti moram te, ko pride čas...
Kot gäd me je boleost popadla!

4.

Trepetala sem, ko so mi rekli: Cvetoče drevo!
V njih praznih očeh sem zazrla zavist jim temno
in zlob brez števila; prek njih so stotera čudesa
nad mano se bočila kakor nebesa.

In umrli so zame vsi ljudje razen enega,
ki zrla sem ga v svoje sanje vtopljenega.
Tiha voda, ki na dnu moje duše je spala,
se je vzbudila od luči, ki v me je sijala.

Polnočnih bdenj sanje se v naročje mi sujejo,
po verandi kot škrateljčki se prekucujejo,
po trti mi plezajo in po mesečini...
Telo mi plamti v prej neznani bolečini.

5.

Govorila bi ure in ure s teboj,
a kdo me razume, kdo čuti z menoj?...

Ves svet mi je bil ena sama skrivnost,
a zdaj mi je le ena roža skrivnostna,
ki je v meni zacvela, življenja me prosi
in novih, opojnih bolesi mi nosi.

Aj, pela bom v njih kot gozdovi v viharju,
ker ljubim vonj rože skrivnostne pod srcem.
Na trg bom stopila, povedala vsem...
Pustite, da radost čez zemljo prostrem!

Govorila bi ure in ure s teboj,
a kdo me razume, kdo čuti z menoj?

6.

Sred spanja klical si ime — —
kot zvezda, ki za hipec sine,
neznano mi je bilo.
Zavila sem obraz v blazine
in plakala do dne
in svoje solze pila,
da mi je luč vgasnila...

In zdaj je jutro, ljubček moj.
Verjela sem, da sem bogata,
jaz, revica prerevna.
In ko boš šel in boš vrata
zaprl za vedno za seboj,
ne jemlji s sabo bolečin,
te naj mi bodo za spomin.

7.

Ah, jaz te ljubim, jaz sem ljubosumna!
Zavpila bi v brezbrežnost: Pridi k meni,
da te večno najdem, orel izgubljeni,
ki vse ure mislim nate kot brezumna!

Glej, lahko bi te srečalo na cesti
deklè, ki nisi videl ga nikoli,
a misliš, da ne bo nehálo cvesti,
in lepše je kot jaz, ki mrjem v boli.

Ko v mojih rokah tvoj obraz trepeče,
in en pogled ne more mi ubežati,
se jaz začnem za tvojo misel bati:
Kdo ve, če z drugo v dalji se ne šeče?

Tako trpim. Zdaj rada bi oči zaprla,
a bdim; sirota bi bilà po tvoji zgubi.
Če umrl bi ti, jaz s tabo bi umrla,
a nočem niti, da te smrt poljubi.

8.

Ime se tvoje vžgalo je v srce ljubeče,
vsak hip ga radostna ponavljam,
kot otrok, ki ne ve, kaj naj blebeče,
in zna besedo eno, ki še v sanjah jo šepeče.

In če ljubav se v sto imenih razodeva,
preljubkih in neumnih, ne huduj se!
Ker vsako ime je lepo, ki ga reva
iznajdem zate, ko srcé mi prekipeva.

Le reci mi in dušo ti bom razprostrla:
Življenje — rekla ti bom: ti — življenje!
Gospod — in sužnja ti v oči bom zrla.
In smrt — na tvojih rdečih ustnah bom umrla.

Le radi popja v sebi bi se umreti bala.
Ko ga bom vzrla v tajnosti cvetočega,
dišečega kot božji cvet, bom vztrepetala,
s poljubom prvim tvoje ime mu dala.

9.

V plamenih tiho dogorele sveče,
pod oknom v vejah moja smrt trepeče:
ah, legla bom, se zvila v bolečini,
ostala kakor senca na blazini.

Obiščem vsako ženo, ki rodi;
rob smrti se iz nje oči smehlja;
glej, dala sem vso kri, predrago kri,
predzadnjo kapljo svojega srca.

Ko v lilijskih plenicaх otrok sanja,
narahlo ga poljubim na obraz,
narahlo, da ne vžalim mater,
ki je ljubosumna, kot bilà bi jaz.

In kruto vprašam jo, če je trpela.
A kot da ima otroka pred seboj:
Ne vem, — umrla nisem, otrok moj. —
In vem ta hip, da mnogo je trpela.

Srce mi bije prvi hip trpljenja —
a nočem, da mi sipljete darov.
Odrčajte mi, bedni, pol življenja,
kupite mojih nedrij blagoslov!

10.

Bridkost je šepetala z mojo dušo in dejala:
kje imaš najdražjega,
da bi ga na sence poljubila,
mojo senco odpodila?

In od tedaj ga čakam kakor krik odmeva čaka:
še mi je neznan in tuj,
a čutim ga, kako živi
in z mojim srcem govori.

11.

Spomladi sem lovila v hrepenenju solnčne žarke
in zibála mlade veje,
brala popje, da ni cvetje vzklilo;
vse drevo se je solzilo.

Drevó sem v bregu, z vejami v nemirnem begu
v luč, ki je življenje:
v meni popek spi,
in slednja veja se mi sestra zdi.

12.

Kakor da na pragu večnosti sem bila
in vanjo sem točila drago kri,
za kapljo kapljo sem jo napolnila,
da iznad valov pretajnih vstal si ti —

moj otrok ... In potem so se slapovi
vdrli čez obraz — morje solzá,
gozdovi smeja s petjem kot zvonovi —
kot zvezda plula sem čez vrh nebá ...

In sem v vsemiru duše pot dobila,
kot pramen blažena, lahka,
kot božja misel, ki je svet rodila
in je še sama sebi sveta vsà ...

13.

Sinoči o polnoči
sta se dve mavrici tiho zagledali
v moje oči.

Vsa omamljena, trudna iz spanja
planila sem: Ali je res, je li sanja?
Ah, res je moj otrok bil, ki me je zrl
in ročici razprl
kot bi me hotel vzeti v naročje,
se ljubko igrati z menoj.

Iz veselja planila sem v jok:
moja luč, ti moj Bog!
in se vanj potopila,
kot da blazna bi bila ...

Do jutra nebeškega sva se igrala,
ljubila, ljubila ...

Da znala sem, kaj je ljubav,
ne bila bi te poljubila,
iz materinih belih nedrij
ne bila bi je nikdar pila,
ki zlata je kot dnevi vedri
in črna kot temà nižav.

Nalila sem ti ves njen raj,
vso njeno slast v kipečo čašo,
a sebi sem bolest pustila.
Naj Bog živi ljubezen našo! —
vso čašo usta so izpila ...
Bolest ostane vekomaj.

Peter Sič.

Roman v oktavah. — Vojeslav Molè.

*Prijateljema in tovarišema v dnevih bede in
izgnanstva dr. Francetu Steletu in dr. Ivanu Plessu.*

Uvod.

1.

Te verze pišem v senci bajonetov,
med tolpo žalostnih karikatur
človeških src, ki so kot vrt brez cvetov,
mladost brez smehljajočih, svetlih ur.
Ostala v njih od smelih je poletov
samo še strast živinskih procedur,
in kar bilo je bog, izpremenjen
na gori, je samó še — bête humane.

2.

Za dnevom dan se vlačí leno, leno ...
In vedno zrem le isti kos neba,
le istega dvorišča tesno steno,
in slišim, ko udarjajo ob tla
koraki isti, — in skoz mrak strupeno
tam zunaj veter se nam krohota.
Še vran, ki krakajoč na streho seda,
je isti le, — da, vedno ista beda.

3.

In vsako jutro ista nizka soba,
deset ležišč je v njej, deset drugov.
In vsako jutro vstajamo iz groba
spominov, sanj v resničnost topih dnov,
in vedno je v besedah ista zloba.
Od dne do dne kot težek sen snegov
začrtnja srca vedno višji srd:
brez krink je vsak obraz in v njem je smrt.

4.

In zreš v očeh hinavščino in laž,
sovraštvo in zavist in misli blatne;
in kakor z mačko z drugom se igraš
in govoriš poklone mu neznatne,
a v srcu liješ laž njegovo v čas
nebroj, tehtáš besede mu zagatne.
In duša plaka samega spoznanja,
pod grenko težo se življenja sklanja.

5.

A zunaj — step brezmejna se prebuja
v poljubih solnca v radostno pomlad,
in sleheren je žarek šumna struja,
in sleherni drevo je pesem nad,
pojoča solncu večno aleluja
življenja. — In od tam, kjer v tih zapad
za dnevom dan samotno, gluho gine,
grme skoz noč koraki zgodovine.

6.

Grmijo kladiva in nakovala,
človeštvo kuje zarjo boljših dni.
In v prah se ruši pod udarci skala,
in pajčevina padajo vezi,
ki v njih je mukah zemlja trepetala,
in v novih ritmih poje spev krvi
pozdrav v bodoče radostne daljine,
spleten iz sanj, gorja in bolečine.

7.

A tu — kot krik s pozabljenega brega,
ki plaho, tiho sluša ga srce,
odmev le gluh do mene sega.
In vstaja misel, plove čez polje
spominov, od cvetov do cvetov bega, —
dobreave vseokrog šume, šume ...
Iz sanj že polpozabljenih poletov
te verze pišem v senci bajonetov. —